

*Bokmelding:**Grasping Truth and Reality: Lesslie Newbigin's Theology of Mission to the Western World*

Donald Le Roy Shults

Wipf & Stock 2008

295 sider

Da engelske Lesslie Newbigin i 1974 vender hjem til England efter flere årtiers missionærtjeneste i Indien, vender han hjem til et forandret og – efter hans mening – hedensk England. I de sidste 24 år af sin levetid er han derfor lidenskabsligt optaget af at reflektere over missiologi ikke i forhold til den tredje verden, men i forhold til den vestlige verden. Da Newbigin i 1984 forelæser på Princeton Theological Seminary slår han derfor tonen ganske bramfrit an med overskriften: "Can the West Be Converted?" Newbigins missiologiske tænkning om den vestlige kultur bliver op gennem 70'erne, 80'erne og 90'erne genstand for megen debat. Desuden fører den til etablering af en række akademiske netværk, som kaldes Gospel and Our

Culture Movement. Et sådant netværk bliver først oprettet i England, derefter i Nordamerika og siden i New Zealand. Endvidere står den amerikanske missiolog Wilbert R. Shenk fra 1992 i spidsen for et Newbigin-inspireret forskningsprojekt med titlen Missiology for Western Culture, der fører til udgivelsen af 25 bøger samlet i serien Christian Mission and Modern Culture.

Donald Le Roy Shults, professor ved School of Religion and Philosophy ved Oklahoma Wesleyan University, udgav sidste år *Grasping Truth and Reality: Lesslie Newbigin's Theology of Mission to the Western World*, hvor han præsenterer en analyse af Newbigins tanker om mission i den vestlige verden. Bogen er opdelt i otte kapitler. I det før-

ste kapitel præsenteres Newbigins liv og virke. Der lægges her særligt vægt på forhold, som bevirker at Newbigins bliver optaget af mission i den vestlige verden. Kapitel to handler om, hvornår og hvordan der opstår en bevidsthed om, at den tidligere kristne vestlige verden nu må betragtes som en missionsmark. Der peges på, at skotske J. H. Oldham allerede på missionskonferencen i Jerusalem i 1928 begynder at rejse spørgsmål om forholdet mellem det kristne evangelium og den sekulariserede vestlige kultur. Kapitel to viser desuden, hvordan Newbigins særligt er påvirket af schweiziske Karl Barth, af den canadiske historiker og filosof Charles Norris Cochrane og af den ungarske videnskabsteoretiker Michael Polanyi. Efter disse to indledende kapitler analyseres Newbigins tanker om mission i den vestlige verden i kapitel tre til syv. Kapitel tre handler om Newbigins forståelse af åbenbaring. Kapitel fire handler om Newbigins syn på synd og frelse. Kapitel fem handler om Newbigins forståelse af den moderne vestlige kultur. Kapitel seks handler om, hvorledes Newbigins udfordrer den vestlige kultur til at vende sig mod Kristus, og

endelig handler kapitel syv om, hvilken rolle kirken må spille i den vestlige verden. Bogen afsluttes med kapitel otte, som præsenterer en kritisk og konstruktiv vurdering af Newbigins forfatterskab med særligt henblik på hans tanker om kontekstualisering.

De seneste årtier har Newbigins tænkning været genstand for ganske megen forskning. Hans forfatterskab har været genstand for publicering af adskillige essays og artikler og en del monografier. Der er desuden blevet udarbejdet afhandlinger i Finland, Holland, Tyskland, Italien, England, Canada og USA om hans forfatterskab. I den hidtidige forskning i Newbigins forfatterskab er temaer som evangelikalisme og økumeni (John S. J. Reilly), kristologi og interreligiøs dialog (Joe M. Thomas), udvælgelse og kulturel pluralitet (George R. Hunsberger), missional ekklesiologi (Michael W. Goheen) og en del andre temaer blevet behandlet. Newbigins bidrag til missionsteologien er efterhånden blevet afdækket. Det viser sig da også, at den tematik, som Shults tager op, er blevet behandlet i en afhandling af finske Jukka Keskitalo (1999). Denne afhandling er imidlertid

skrevet på finsk og er af den grund ikke tilgængelig for store dele af det internationale forskningsfællesskab. Det er derfor prisværdigt, at Shults præsenterer denne bog. Bogen dækker således et hul i Newbigins-forskningen.

Shults præsenterer en fin og dækkende analyse af Newbigins sene forfatterskab. Shults lader helt berettiget epistemologi optage megen plads. Newbigins mange tanker om kristendommens rolle i det offentlige rum bliver dog ikke forundt megen spalteplads. Shults har ikke blot læst sig ind på Newbigins forfatterskab. Han går ganske ofte også bag om Newbigin og udfolder tanker hos de teologer, som Newbigin er inspireret af. Det er en styrke ved Shults' arbejde. Newbigin har skrevet mere end 30 bøger og han har mere end 300 mindre publikationer bag sig. Shults kommer vidt omkring i dette omfangsrige forfatterskab. Det kan imidlertid godt undre, at Shults ikke i højere grad gør brug af de afhandlinger, der er skrevet om Newbigin. Det kan ligeledes undre, at der ikke henvises til den efter min mening bedste artikel om Newbigins missiologi for den vestlige kultur *Liberating the Gospel from Its*

Modern Cage: An Interpretation of Lesslie Newbigins Gospel and Modern Culture Project (2002) af canadiske Michael W. Goheen. I det hele taget er bogens horisont i høj grad Newbigins forfatterskab. Man kan nogle gange savne, at Newbigin i højere grad bliver brugt som afsæt for et bidrag til en nutidig missionsteologisk debat. Bogens analyser har så at sige ikke rigtig noget diskursivt moment. Der peges på, at Newbigin sætter fokus på mission i Vesten, men der gribes ikke fat i et moment her for at udvikle det yderligere.

Newbigin tilføjer overordnet set missionsteologien to bidrag. Hans tidlige forfatterskab (-1974) kan betragtes som et væsentligt bidrag til udviklingen af en missional ekklesiologi. Hans sene forfatterskab (1974-1998) kan betragtes som et væsentligt bidrag til udviklingen af en missiologi for den vestlige kultur. Det første bidrag er grundigt behandlet i Michael W. Goheens afhandling (2000). Skal man læse en introduktion til Newbigins bidrag til udviklingen af en missiologi for den vestlige kultur er Shults' bog et fint sted at begynde.

Bokmelding:

Mirjam Bergh:
Ingeborg Skjervheim – Mor til tusen
300 sider, illustrert

Prokla-Media, 2009

I nærmere 33 år, fra 1956 til 1988, bare avbrutt av noen få Norges-opphold, stod Ingeborg Skjervheim (1921-2006) fra Ål i Hallingdal i et krevende nybrotts- og utviklingsarbeid i området Tansen i fjellandet Nepal. Hun var utdannet sykepleier og jordmor og arbeidet som utsending for Den norske Tibetmisjon gjennom den internasjonale, tverrkonfesjonelle misjonsorganisasjonen United Mission to Nepal (UMN). UMN bestod av åtte forskjellige misjonsselskaper og ble på midten av 1950-årene invitert av Nepals myndigheter til å hjelpe til med å bygge landets helsevesen. Forutsetningen var at misjonærene ikke skulle drive proselyttvirksomhet. Ingeborg Skjervheim var del av et større misjonærfellenskap som bygget opp

sykehus og helsearbeid. Skjervheims pionerinnsetning består i å ha utviklet og stadig forbedret jordmortjenesten til beste for Nepals kvinner og barn. Hun startet distriktsjordmorarbeid og mor- og barnklinikker, og satte i gang med opplæring og undervisning av lokale medarbeidere. Noen helseutdanning fantes ikke i landet på 1950-tallet. Arbeidet vokste stadig og var i 1982 blitt til et Community Health Project med 15 nepalske medarbeidere og 4-5 misjonærer. Men Skjervheims innsats er også en del av den nepalske kirkes historie. Misjonærenes ankomst gjorde det også mulig for kristne nepalere i landflyktighet å vende tilbake og bosette seg i landet. De forkynnte evangeliet til tross for at de risikerte fengsel og utvisning om de ikke var

forsiktige nok. I dag, mindre enn 60 år senere, finnes det om lag 1 million kristne i landet.

Det er langt mellom biografier om kvinnelige misjonærer. Her foreligger én det er vel verd å lese. Forfatteren Mirjam Bergh leverer et grundig og samvittighetsfullt arbeid om Ingeborg Skjervheim. Hun gjør greit rede for sine kilder og arbeidsmåte og skriver med lett penn, levende og innsiktsfullt, om enn til tider noe detaljert og med antakelser det ikke nødvendigvis er dekning for i kildematerialet. Vi følger Skjervheim fra vugge til grav og møter et kallsbevisst, selvoppofrende og pliktoppfylende menneske. Selv om oppvekst og ungdomstid vies godt med plass, ligger fokus på hennes innsats og arbeid under særdeles vanskelige og primitive forhold. Boken gir innsikt i en kultur og et levesett milevidt forskjellig fra vårt eget velstands-Norge. Det gjelder like mye mellomkrigstidens Norge som Nepal. Med tanke på vår tid må man bare la seg imponere over offersinn og livslang trofasthet i tjenesten. Det er likevel en svakhet ved boken at den ikke tydeligere plasserer Skjervheim inn i en bredere kirkelig kontekst. Hva er for

eksempel en trosmisjon, og hva sier hennes tilslutning til en trosmisjonsorganisasjon om hennes kristendomssyn? Hva slags tid var hun egentlig barn av? Boken hadde vunnet på ikke bare å fortelle om henne, men også i sterkere grad å tolke henne inn i en bredere kontekst.

Bergh har ikke ønsket å fremstille Skjervheim "som en helt, men som et menneske som med sitt liv var et forbilde for meg og mange, mange flere". Boken definerer seg utenfor hagiografi-sjangeren, men nærmer seg den likevel fordi den så eksplisitt portretterer et forbilde og dermed får en oppbyggelig funksjon. Hun fremstilles da også som et forbilde til inspirasjon. Hennes svake sider underslås likevel ikke, selv om det slett ikke alltid blir gjort klart hva konflikter og samarbeidsproblemer i misjonærfellesskapet egentlig har gått om. Vi får heller ikke tilstrekkelig innsikt i misjonens strukturer og strategier eller myndighetsforholdene i misjonærfellesskapet. Skjervheim blir på sett og vis tegnet som "alenestående", noe som mer kan skyldes biografisjangeren enn de faktiske forhold. Av forordet går det frem at forfatteren og Skjervheim har vært

nære kolleger og venner. Selv om forfatteren tilstreber saklighet, er dette ikke uproblematisk. Det kan legge dels bevisste, dels ubevisste føringer på hva forfatteren kan og ikke kan/vil formidle. Innvendingene til tross: Det er langt mellom mennesker av Skjerveheims kaliber. Hun fremstår som et eksempel på hva kristen tro kan bety, og hva enkeltmennesker i samhandling med andre kan bety når det gjelder samfunnsendring. Derfor: Ta og les!

Kristin Norseth

Bokmelding:

Philip Jenkins:

The Lost History of Christianity. The Thousand-Year Golden Age of the Church in the Middle-East, Africa, and Asia – and How It Died.

315 sider

HarperOne, 2008

“Beside the missionary theology cultivated by many churches, we also need a theology of extinction”, slår professor Philip Jenkins (f. 1952) fast i siste kapittel av sin bok *The Lost History of Christianity*. Han har doktorgrad i historie fra Cambridge University og underviser nå ved Pennsylvania State University, USA, i historie og religiøse studier. Han har særlig gjort seg bemerket for forskning om global kristendom og nye religiøse bevegelser.

Religioner dør, fastslår Jenkins innledningsvis i foreliggende bok, som er et bidrag nettopp til den globale kristendoms historie. Raskt konstaterer han at noe av det som er minst belyst i kristendommens historie, er avkristianisering eller det faktum at kirker

gjennom historien har gått til grunne. Det er da dette som er bokens tema: Forfølgelse og utryddelse av kirker i områder som i over tusen år har vært kristendommens kjerneområde: Midt-Østen, Nord-Afrika og Asia fra Syria og østover så langt som til Kina.

Jenkins har levert en vel-skrevet og innsiktsfull bok vel verdt å lese. Den er rett og slett et ”must” for lek og lærd, for dette er et felt de færreste har kunnskap om. Og den burde tas opp på pensumlister ved høyere læresteder. Boken er tankevekkende, den tvinger leseren til å ta utryddelse og lidelse inn over seg ikke bare som et historisk faktum, men også som et teologisk tema/problem. Og den utfordrer også vanlige oppfatninger av styrkeforholdet mellom

ortodokse, rettlærende kirker og de såkalte "heretiske" (øst)kirker fra 400-tallet av. Østkirkene var ikke marginale, men dominante.

Med sin bok gjør Jenkins glemte, men gamle hovedstrømskirker synlige igjen, skriver dem og temaet utslettelse og lidelse inn i kirkens historie, og reiser det som et forsømt tema i teologien. Men han gjør mer. Han bidrar også til å kaste nytt lys over våre dagers konflikter i de aktuelle områdene og over forholdet mellom kristendom og islam. Boken er derfor også et bidrag inn i den aktuelle samfunnsdebatten. Begge deler er gode grunner til å lese boken.

Kristin Norseth